

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

14 An de ratione entis creati sit actualis dependentia, & subordinatio ad
primum & increatum ens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

quod intendimus, quia ipsa essentia, quæ cum existentia componere dicitur, creata est, & actua is entitas. XXIX. Quapropter addendum ultimum est, omne ens creatum quantumvis præcise & incomplete conceptum, includere saltem aptitudinem ad compositionem, id est, quod possit cum alio ente, aut modo entis vnum ens componere: immo includere etiam necessitatem, seu indigentiam alicuius similis compositionis cum alio ente, vel modo entis, ut in rerum natura possit existere, in quo necessario deficit à perfectione puri actus, & diuinæ simplicitatis. Hoc autem patet ex dictis, quia nec substantia potest existere, nisi cum modo aliquo subsistendi, vel alioqui vicem eius suppleat, cum quo necessario facit compositionem aliquam. Eteadem vel maior ratio est de accidente respectu subiecti, & respectu actualis inherentiæ. Et (quod certius est) omne ens creatum requirit actualem dependentiam, atque adeo compositionem cum illa. Hec igitur imperfectio satis est ad declarandam rationem, & imperfectiorem entis creati ut sic, neque ob eam causam necessaria est in creaturis realibus compositio ex esse, & essentia.

SECTIO XIV.

An de ratione entis creati sit actualis dependentia, & subordinatio ac subiectio ad primum, & increatum ens.

I. Atenus explicuimus rationem entis creati absolute considerando intrinsecam compositionem eius, & entitatem eius per ordinem ad proprium actum essendi, à quo habet formaliter ut ens sit. Nunc explicanda & declaranda est amplius hæc ratio entis creati per habitudinem & comparisonem ad primum & increatum ens, nam cum comparatione illius analogice sit ens, optime per collationem ad illud ipsius ratio declarabitur.

II. Principio igitur supponendum est (id quod est certum apud omnes) ens creatum quatenus tale est, essentialiter includere dependentiam à primo & increato ente. Quia hæc est prima ratio distinguens ens creatum ab increato, ut supra tractando hanc diuisionem ostensum est. Item, quia saltem hoc modo est de ratione entis creati, ut habeat esse receptum ab alio, quod est habere esse dependens: ergo maxime à primo ente, quod habet esse ex se, non receptum ab alio. Denique omne ens huiusmodi est ens per participationem, ergo essentialiter pendet ab eo à quo ratione entis participat. De qua re fuse diximus in dist. 20. & 21. Vbi explicuimus quid sit hæc dependentia, & quomodo dicatur essentialis creaturæ, quia ex vi suæ essentia illa indiget, nam quia ipsa met dependetia componat intrinsece essentiam creaturæ. Quam vero relationem seu habitudinem ad creatorem includat ens creatum, vel ratione suæ essentia, vel ratione suæ actualis dependentia, constabit ex dicendis infra disput. 47. de habitudine transcendentali, & prædicamentali, & in disputat. 48. de habitudinibus omnis dependentia, vel actionis.

III. Ex hoc ergo principio sequitur primo, omne ens creatum esse sub dominio Dei, quantum ad suum esse id est, ita esse subiectum Deo, ut ab illo possit in nihilum redigi, & priuari suo esse, per solam dispositionem illius influxus, quo ipsum conservat. Probatur ex dictis, quia ens creatum essentialiter pendet ab increato, in sensu exposto: ergo ex hac dependentia necessario sequitur prædicta subiectio: nam hoc ipso quod creatura indiget diuino influxu ut sit, de se est subiecta annihilationi, si tali influxu priuetur. Sed quæres, an hæc ipsa subiectio in ordine ad annihilationem sit tam essentialis creaturæ, sicut est ipsa positio, seu radicalis dependentia. Respondetur, quantum ad id,

quod ponit in creatura, esse æque essentialem: quantum vero ad id quod connotat, seu requirit ex parte Dei, non videri ita essentialem, si præcise & formaliter loquamur. Declaratur: nam essentialis dependentia entis creati ab ente increato formaliter solum respicit increatum ens tanquam infinitum principium, & pelagus essendi, & efficacissimum ut possit sui participationem communicare, & hæc perfectio præcise sumpta sufficiens esset ad intelligendam in creatura rationem entis creati. At vero prædicta subiectio eiusdem entis in ordine ad annihilationem connotat in Deo libertatem in conservanda creatura, quam semel produxit, quæ libertas, quamvis ipsi Deo essentialis sit, atque ita ex parte Dei sit necessarius usus talis libertatis, ut creatura recipiat esse, & in eo conservetur: tamen ex parte ipsius creaturæ, & ad rationem entis creati ut sic videtur hoc accidentari: nam si per impossibile intelligeremus Deum non libere, sed necessario se communicare ad extra, nihilominus intelligeremus in creatura veram rationem entis creati, absque subiectione ad Deum in ordine ad annihilationem. Quia intelligeremus in Deo potestatem efficiendi, & conservandi eius creatum, quod satis esset ad intelligendum ex parte ipsius entis creati essentialem dependentiam à Deo: non tamen intelligeremus ex parte Dei plenum dominium supra esse creaturæ, quia tale dominium non est sine libertate: & ideo nec in creatura intelligeretur subiectio in ordine ad annihilationem, quia hæc subiectio & dominium sunt correlatiua, & vno ablato, alterum auferri necesse est.

Et hac ratione dixi, hanc subiectionem quantum ad id quod connotat ex parte Dei, non includi in ratione entis creati præcise, ac formaliter sumpti: quantum ad id vero, quod per hanc subiectionem importatur in ipso ente creato, & quantum ad id quod ex parte eius requirit, essentialis illi est hæc subiectio, & eandem omnino radicem, seu eundem gradum entis indicat, quem essentialis dependentia. Per hanc enim subiectionem nihil aliud significatur, nisi ens creatum, talis esse naturæ & essentia, cui non repugnat in nihilum redigi, si ex parte causa non deficiat libertas ad suspendendum influxum, quo illi communicat esse. Atque hoc sensu dici potest, hanc subiectionem esse essentiali entis creato ut sic. Præsertim, quia licet per nostros conceptus vnam perfectionem ab alia præscindamus, tamen absolute est de essentia Dei, ut habeat plenum dominium omnium creatorum entium, vel actuum, vel potestatem, ita ut si velit illa producere, non possit extra suum dominium illa constituit: ergo è conuerso, seu eadem proportionem est de essentia entis creati, ut semper sit obiectum Dei, & sub eius dominio, ita ut ab ipso possit in nihilum redigi. Unde ex hoc dominio, quod nobis notus esse videtur optime confirmamus dependentiam, quæ ens creatum habet à Deo non solum in fieri, sed etiam in conservari, quia si non ita penderet, non posset Deo ad nutum suæ voluntatis ens semel creatum in nihilum redigere, & ita non haberet plenum dominium eius, quod diuinæ perfectioni repugnat. Quæ ratio in dicta disput. 21. latius tractata est.

Ex quo ulterius colligere, seu addere possumus, aliam etiam subiectionem, seu dependentiam à Deo esse intrinsecam enti creato ut sic, scilicet, in agendo seu in causando. Potest autem hæc dependentia, vel subiectio duobus modis declarari. Primo absolute: & hoc modo videri potest non esse vniuersalis, quia non est de ratione, vel essentia entis creati, ut aliquid agere possit. Alio modo potest hæc subiectio conditionate tantum, sed ex hypothesi intelligi, scilicet, hanc esse conditionem entis creati, ut si quidquam efficere possit in ipsa effectione necessario pendeat ab actuali concursu, & adiutorio primæ causæ, & entis increati. Et quidem si loquamur de propria efficientia, erit hæc posterior explicatio adhibenda: si vero sermo sit de causâ

de causalitate in genere, debet hæc conditio priori modo exponi, quia nullum est ens creatum, quod non habeat aliquod causalitatis genus: nam si est accidens vel est principium proximum efficiendi aliquid, vel saltem formaliter afficit subiectum, si vero est substantia, aut est materia, & illa habet causalitatem materialem, aut formam, & hæc habet causalitatem formalem, & fortasse nulla forma est, quæ non sit principium efficiendi aliquid: sicut etiam omnis substantia spiritualis & completa habet aliquam operationem cuius est principium efficiens. Itaque in omni ente creato reperitur aliquod causalitatis genus, & aliquis modus communicandi suam perfectionem, in quo ab actuali Dei influxu essentialiter pendet. Quamvis diverso modo: nam causalitas effectiua entis creati pendet à Deo, etiam ut efficiente causa prima ac præcipua: alia vero causalitates, verbi gratia, materialis & formalis, non pendunt in eodem genere, sed in genere efficientis causæ: nam quod materia materialiter causat, necesse est, ut illud ipsum Deus causet efficienter. Quæ omnia supra disp. 22. latius tractata & declarata sunt.

Potest autem hic etiam queri, an hæc subordinatio in agendo, vel causando, formaliter pertineat ad essentialitatem rationis entis creati ut sic, vel potius sit tanquam proprietas eius. Videtur enim hoc postulare esse dicendum, quia causare vel efficere, sed virtus etiam efficiendi non pertinet ad essentialitatem entis creati, sed ad proprietates eius: ego dependentia in causando non pertinet ad rationem creati entis, sed ad summum, erit tanquam proprietas consequens illud. In contrarium vero est, quia hæc dependentia non fundatur in aliqua qualitate, vel proprietate entis creati, quæ sit extra essentialitatem eius, sed in intrinseca limitatione illius: ergo hoc modo pertinet ad essentialitatem non minus quam dependentia in esse. Atque ita sane dicendum est, aliud esse loquide ipsa formalis causalitate, seu dependentia: aliud de conditione entis creati, ratione cuius nihil potest se sola efficere, vel causare, nisi cooperante Deo. De priori clarum est, non pertinere formaliter ad essentialitatem entis creati, ut ratio facta probat, & quia conservari potest integra essentialitas entis creati absque actuali causalitate, seu actu ali adiutorio Dei ad causando. At vero de posteriori conditione, seu radice huius dependentiæ, dicendum est; in re nihil aliud esse præter essentialitatem ipsam entis creati ut sic, quia remoto etiam per intellectum omni alio superaddito tali essentialitæ, inveniatur ex vi sua hanc habere limitationem & imperfectionem, ut se sola non sit sufficiens ad aliquid agendum vel causando. Et ideo de potentia Dei absoluta fieri non potest ens creatum, quod huiusmodi subordinationem non habeat ad increatum ens: ergo si quid est esse fundatum in ipsamet essentiali ratione entis creati. Quocirca quamvis per præcisionem rationis, & conceptus inæquatos mentis, apprehendi possit dependentia in essendo, ut prior ratione, quam dependentia in causando, & ideo possit etiam prior concipi ut prior constitutus, & modificans communem rationem entis ad rationem entis creati: posterior vero concipi valeat ut proprietas, vel attributum creati entis tamen in re ipsa hoc non est attributum accidentale sed quasi transcendente, cum in re nihil addat essentialitæ entis creati, licet concipiatur per habitudinem ad aliquid extrinsecum, & sub ea ratione censetur tanquam proprietas, metaphysica potius, quam physica ad eum modum quo transcendentia attributa entis sunt proprietates eius.

Vltimo dicendum est, de ratione entis creati esse, ut sit subiectum, vel subordinatum enti increato ad obediendum illi in recipiendo, & agendo, quicquid contradictionem non implicaverit. Hæc conditio entis creati magis ad Theologos spectat, quàm ad philosophos naturales: differunt enim hæc proprietates à præcedenti, quod illa solum consistit in dependen-

tia entis creati quoad vim naturalem efficiendi vel causando effectus suæ naturæ proportionatos, & ideo talis dependentia lumine naturali facile cognosci potest. Hæc vero posterior conditio addit ens creatum ex vi suæ entitatis aptum esse obedire Deo in recipiendo, vel agendo quemcumque effectum possibilem, & non repugnantem, etiam si naturalem virtutem, vel capacitatem talis entis excedat. Quod non potest tam facile cognosci lumine naturali, quia attingit aliquo modo, seu dicit habitudinem ad supernaturales effectus, quos creatura attingere non potest, nisi ut elevata per divinam virtutem, quæ elevatio magis est nobis manifestata per ea, quæ reuelata sunt, quàm naturali lumine. Ex his ergo quæ vel per fidem reuelata sunt, vel reuelatis sunt magis consentanea colligitur satis probabiliter hæc proprietas entis creati. Nam credimus hominem recipere à Deo supernaturales perfectiones, quas natura eius non postulabat, nec ei debebantur. Item, humanitas Christi elevata est ad unionem hypostaticam, cuius naturaliter capax non erat. Item, eadem humanitas & sacramenta, & alia huiusmodi eleuantur à Deo ad agendum aliquid ultra suam naturalem virtutem. hæc autem omnia supponunt huiusmodi creaturas ex se, & antequam eleventur, natas esse obedire Deo volendi tali modo in illis, aut per illas operari: & quoad hoc est eadem ratio de his creaturis, & de omnibus: ergo dicendum est ens creatum ut sic habere hanc subordinationem ad Deum ad natum sit obedire illi in agendo, & recipiendo quicquid non repugnauerit.

Atque hinc nata est doctrina Theologorum de potentia obediuntiali creaturarum respectu Dei, quam prius indicavit Augustinus lib. 9. Gen. ad litteram, capite 17. & inde D. Thom. prima parte, quæst. 115. articulo 2. & quarto, & in 1. distincti. 42. quæst. 2. articulo 2. ad quartum, quem ceteri Theologi, præsertim eius discipuli, secuti sunt & apertius eam declarant in potentia passiva: est autem eadem proportionalis ratio de potentia obediuntiali activa, ut late tractavi in primo tomo 3. part. disput. 31. sectione 6. Denique ratio huius subordinationis à priori sumenda est ex pleno dominio, quod Deus habet in sua creaturam, ut ea uti possit in omnem usum, quia non involverit repugnantiam aut contradictionem. Huiusmodi enim plenum dominium ad infinitam Dei omnipotentiam pertinet: non enim est dominium omni ex parte perfectum, nisi includat potestatem ad omnem usum possibilem. Huic autem pleno dominio Dei correspondet in creatura plena subiectio, nam duo hæc correlativa sunt: ad hanc autem subiectionem necessaria est talis conditio ex parte creature ratione cuius apta sit ad exequendum quicquid Deus voluerit, vel recipiendo, vel agendo. Unde, sicut non potest Deus ens creatum efficere cuius plenum ac perfectum dominium non habeat, ita non potest ens creatum fieri, quod non habeat prædictam conditionem, subordinationem, seu subiectionem ad Deum.

Dices: hæc conditio vel subiectio nec formaliter pertinet ad essentialitatem rationem entis creati præcise conceptam, nec etiam est proprietas naturaliter, ac necessario consequens illam: ergo nullo modo per se aut necessario convenit enti creato. Antequam patet quoad priorem partem, quia essentialis ratio entis creati, in hoc præcise consistit, ac sufficenter saluatur, quod sit ens essentialiter pendens à Deo. Quoad posteriorem vero partem probatur, quia illa subiectio est in ordine ad supernaturales actiones vel effectus, & ideo non pertinet ad naturalem ordinem, sed ad supernaturalem: ergo non potest consequi ex ratione entis creati ut sic: quia ens creatum abstrahit à naturali & supernaturali. Respondetur, huiusmodi conditionem entis creati quam per hanc vltimam subiectionem ad Deum declaravimus, non addere ipsi enti cui convenit aliquam rem, vel realem modum

ex natura rei distinctum ab ipso ente, sed explicare solum ipsam intrinsecam conditionem entis creati, sub diuersa habitudine ad Deum, & ad omnipotentiam illius, & supernaturales actiones eius. Quapropter per hanc conditionem in re ipsa nihil aliud explicatur, quam essentia entis creati: declaratur autem per modum cuiusdam attributi, seu proprietatis metaphysicæ, similis attributis entis, ut in proximo superiori puncto dicebamus.

X.

Ad argumentum ergo respondetur, si de re ipsa loquamur, essentiali rationem entis creati non declarari plenè & adæquate per hoc solum, quod est ens dependens: nam licet in hac habitudine implicite contineatur omnis alia subiectio ad Deum, non tamen explicite declaratur, quod à nobis fit, cum explicamus omnes prædictas subiectiones ad Deum. Inter quas prout à nobis ratione distinguuntur per inadæquatos conceptus, quandam etiam rationem ordinis intelligimus, & vnam apprehendimus, ut primariam, & essentiali rationem: alias vero ad modum proprietatum. Vnde sub hac consideratione concedimus hanc esse proprietatem entis creati: negamus tamen per se & intrinsece pertinere ad supernaturalem ordinem, quia non constituit modum aut determinatum ordinem entium, sed talis est, qualis est entitas, in qua reperitur, ut latius in prædicto loco à nobis dictum est. Quin potius (quod aduertendum est) non tantum hæc vltima subordinatio in ordine ad diuinam omnipotentiam, ut operantem super legem naturæ, communis est naturalibus & supernaturalibus entibus, sed etiam prior, quæ est in ordine ad actiones vel causalitates vnicuique rei connaturalis. Supponimus enim ex Theologia, quædam esse naturalia entia, alia supernaturalia, præsertim illa quæ dicuntur supernaturalia quoad substantiam, quæ soli sunt accidentia quædam, quæ nulli substantiæ creatæ possunt esse connaturalia. Hæc ergo supernaturalia entia actiones habent, vel causalitates suis entitatibus proportionatas, in quibus etiam subordinantur Deo, & ab ipso pendent, in qua dependentia conueniunt cum cæteris entibus naturalibus seruata proportionem. Atque hac ratione dependentia entis creati à Deo in omni sua, ac propria causalitate communis est non solum naturalibus entibus, sed etiam supernaturalibus. Possunt autem hæc supernaturalia entia eleuari ad agendum, vel causandum aliquid ultra causalitatem sibi connaturalem: nam in hoc non minus subiiciuntur Deo, quam reliqua entia ordinis naturalis, atque hac ratione omnis hæc subiectio, & dependentia respectu Dei abstrahit ab ente naturali, & supernaturali, & communis est omni enti creato ut sic.

XI.

Per hæc igitur sufficienter videtur declarata communis ratio entis creati, & obiter iam explicuimus causas, effectus, & proprietates eius. Nam ens creatum ut sic præcisè & abstractè sumptum, non requirit aliam causam, nisi ipsum increatum ens, in quo habet sufficientem causam efficientem, exemplarem & finalem: formalem autem & materialem per se ac positive non postulat ex sola communi ratione entis creati, sed admittit illas in aliquibus entibus, de quibus postea videbimus. Et simili modo, licet quædam entia creatæ requirant alias causas afficientes præter Deum, saltem ut conaturali modo fiant, vel existant tamè ratio entis creati, ut sic illas non requirit. Simili modo philosophandum est de effectibus: nam ens creatum ex vi huius communis rationis, licet sit capax causalitatis, nullum tamen definitum causalitatis genus sibi determinat, sed hoc solum, quod in omni causalitate sua, quæcumque illa sit, Deo subordinatur, & ab illo pendet, prout iam declaratum est. Ex quo tandem proprietates entis creati ut sic sufficienter sunt etiam traditæ, nullas enim alias habet, præter communia attributa entis, quæ modo sibi accommodato participat, & alia, quæ limitationem, & imper-

fectionem eius concomitantur, ut sunt compositio, dependentia, & subiectio, de quibus dictum est. Illa vero prima conditio entis creati, nimirum, quod limitatum limitatum necessario esse debeat, explicari hoc loco fufius posset tamen prætermittendam eam duxi, quia limitatio quoad perfectionem essentiali entis creati nullam habet difficultatem, cum supra demonstratum sit, non posse creaturam diuinam perfectionem adæquate recipere, quod si inferior sit, necesse est, ut infinite ab illa distet: quia res simpliciter infinita (ut est Deus) non potest aliam separare ex defectu finito, alias per finitum argumentum possent ad æqualitatem peruenire. Si autem ens creatum necessario distat infinite à perfectione diuina, necesse est, ut ipsum sit finitè perfectionis essentialis. Quod vero spectat ad infinitatem entis, vel in quantitate molis, vel intensiōe alicuius qualitatis, non est præsentis disputationis, cum non pertineat ad ens creatum ut sic, sed ad determinatas rationes entis, de quibus proprie disputant Philosophi in 3. Phys. & attinguntur à Theologis 1. p. p. 7. & in 1. dist. 43.

DISPUTATIO XXXII.

De diuisione entis creati in substantiam, & accidens.

Explicata communi ratione entis creati, sequitur declaranda eius diuisio, ut per eam ad pertractandas, & dignoscendas determinatas rationes entium, quantum ad Metaphysicum spectat, progrediamur. Solet autem huiusmodi ens proxime diuidi in decem, prædicamenta, tamen diuisio à nobis propofita aptior visa est ad seruandum doctrinæ ordinem, & explicandum rationes omnes communes, & quasi transcendentales, quæ sub ente considerari possunt. De hac ergo diuisione breuiter dicemus, quomodo membra eius opponantur, & sufficienter diuisum exhauriant, & quomodo in illius communi ratione conueniant.

SECTIO I.

Verum ens proxime & sufficienter diuidatur in substantiam & accidens.

Prima ratio dubitandi esse potest, quia substantia non solum in entibus creatis, sed maxime in increato reperitur: non ergo rectè diuiditur ens creatum per rationem substantiæ, alioquin continebitur aliquid sub membro diuidente, quod non continetur sub diuisio: vel saltem modus contrahens seu determinans diuisum, vniuersalius erit seu communior, quam ipsum diuisum. Quod si forte dicatur substantiam in ea diuisione non sumi, ut abstrahit à creatæ & increatæ, sed definite pro substantia creatæ: oritur hinc alia difficultas, nimirum ens prius fuisse diuidendum in substantiam & accidens: deinde vero substantiam in creatam & increatam: quandoquidem substantia creatæ non conuenit cum increata solum in ratione entis, sed etiam in ratione substantiæ: ergo nullo modo potest præsens diuisio enti creato attribui.

Secundo sunt aliz diuisiones entis æque vniuersales, & immediate partientes ipsum ens: ergo nulla est ratio ob quam præsens diuisio cæteris præferatur. Antecedens patet, nam ens diuidi potest in absolutum & respectiuum, quæ diuisio adæquata est enti, cum nullum excogitari possit ens, quod non sub altero membrorum contineatur. Vnde hæc diuisionem esse proximam & immediatam ipsius entis, alioquin non possent membra diuidentia illud adæquate di-